

EDUKACIJA IZ METODSKE SUPERVIZIJE U ZAŠTITI DOBROBITI DJECE ZA LICENCIRANE SUPERVIZORE

Hrvatsko društvo za superviziju i organizacijski razvoj, a uz financijsku podršku MDOMSP, organiziralo je tijekom 2017. i 2018. godine edukacije za 26 licenciranih supervizora, djelatnika sustava socijalne skrbi¹. Uporišta programa bila su (1) dosadašnja nacionalna istraživanja poteškoća i potreba za supervizijom voditelja mjera stručne pomoći obiteljima te (2) suvremene spoznaje o načinima supervizijske podrške stručnjacima koji rade s obiteljima i djecom u riziku (Ajduković, 2019.).

Cilj programa bilo je uvođenje novog oblika supervizijskog rada koji će omogućiti djelotvornu podršku stručnjacima u području provođenja mjera obiteljsko-pravne zaštite u skladu s novim pristupom koji je uključivao ujednačeno procjenjivanje ugroženosti djece u obitelji primjenom Liste za procjenu razvojnih rizika (Ajduković, Sladović Franz i Laklija, 2015.) i Liste za procjenu sigurnosti djeteta (Sladović Franz, 2015.) te standardizirano individualno planiranje, provođenje i praćenje ishoda mjera stručne pomoći u obitelji (Ajduković, 2015.). Ciljana skupina supervizanata bili su voditelji mjera stručne pomoći roditeljima.

1 Voditeljica programa bila je prof. dr. sc. Marina Ajduković, autorica ovog teksta. Uz nju su u edukaciji sudjelovale prof. dr. sc. Branka Sladović Franz i izv. prof. dr. sc. Maja Laklija.

Edukacija je bila organizirana kroz 30 sati nastave i 16 sati metasupervizije (4 metasupervizijska susreta). Metasupervizija² je trebala pružiti podrška i vođenje pri planiranju, započinjanju i vođenju methodske grupne supervizije kao novog oblika rada.

Sadržaj edukacije je uključivao:

- Kritički prikaz nacionalnih istraživanja poteškoća i potreba voditelja mjera stručne pomoći roditeljima.
- Model methodske grupne supervizije kao model djelotvornijeg supervizijskog rada u području skrbi za djecu.
- Planiranje i okupljanje polaznika methodske grupne supervizije.
- Načini podrške voditeljima mjera stručne pomoći roditeljima u područjima koja im pružaju najveće poteškoće (rad s nemotiviranim i nesuradljivim roditeljima, rad s obiteljima u kojim postoje višestruki problemi, uspostava suradnje sa stručnim timom centra i drugim ustanovama).

Konkretno, teme koje su s obrađivale su bile:

- specifičnosti supervizije u području skrbi za djecu: novi modeli supervizijskog rada
- kompetencije voditelja mjera stručne pomoći
- obilježja i potrebe voditelja mjera stručne pomoći
- način i sadržaj rada voditelja mjera stručne pomoći u obitelji
- spremnost roditelja na suradnju i na promjenu
- motiviranje promjene ponašanja
- specifičnosti motivirajućeg razgovora
- demonstracija methodske supervizije.

Obaveze polaznika su bile da nakon edukacije planiraju i vode jednu methodsku supervizijsku grupu na području svog CZSS-a ili svoje županije, te da sudjeluju u 4 metasupervizijska susreta. To je rezultiralo tim da se tijekom same edukacije provodilo 25 supervizijskih grupa s voditeljima mjera stručne pomoći u zaštiti dobrobiti djece. Velika većina njih po prvi put je imala priliku dobiti ovakav oblik stručne podrške i vodstva.

Polaznici edukacije bili su iznimno zadovoljni sadržajem ($M=4,77$; $SD=0,43$) i primjenjivosti edukacije ($M=4,73$; $SD=0,46$). Temu edukacija procijenili su iznimno važnom ($M=4,82$; $SD=0,40$) i ona je ispunila njihova očekivanja ($M=4,55$; $SD=0,60$)³. U narativnom dijelu evaluacije naveli su da im se u edukaciji najviše svidjelo sljedeće:

2 Metasupervizija je: »Supervizija koju supervizor koristi za razvoj svojih vještina i za stvaranje prostora za refleksiju o vlastitom supervizorskom radu. Sinonim: supervizija supervizije.« (Ajduković, 2018.: 34)

3 Evaluacijski upitnik može se dobiti na zahtjev od autorice priloga.

- konkretna, primjenjiva znanja (model promjene ponašanja i načela motivirajućeg razgovora)
- razvoj modela metode supervizije (pojašnjavanje i konkretiziranje, proširenje perspektive, različite mogućnosti i sloboda izbora koju omogućava edukativni program, konkretne upute za supervizijske grupe)
- fokusiranje i usredotočenost na dobrobit djece
- integracija teorije i neposrednog supervizijskog rada
- razmjena iskustva
- demonstracija metode supervizije i rad na slučajevima.

Sudionicima edukacije posebno su istaknuli značaj demonstracije koju su proveli voditelji edukacije koja im je pomogla da opišu specifična obilježja metode supervizije u odnosu na razvojno-integrativnu koju su do tada dominantno koristili. Tako su nakon demonstracije naveli da se u metodičkoj superviziji:

- puno više govori o korisniku i njegovoj promjeni
- više dolazi do izražaja iskustvo supervizora
- jasnije su izraženi edukativni aspekti
- više se propituju svjetonazorska pitanja korisnika i voditelja mjere
- nema klasičnog supervizijskog pitanja
- ima manje refleksije, više vođenja i više konfrontacije
- dijeljenje odgovornosti kroz proširivanje i preoblikovanje odgovornosti.

Kritičke opaske i sugestije za unaprjeđenje rada najviše su se odnosile na to da nije bilo dovoljno vremena za prorađivanje tema, tj. da je edukativni dio programa trebao trajati dulje.

S obzirom da se metasupervizija odvijala i nakon edukacije bila je i zasebno evaluirana. Procjene različitih aspekata provođenja metasupervizije kretale su se od 4,32 (»Metasupervizor me ohrabrivao da istražujem svoje slabosti i svoje jake strane.«) do 4,83 (»Metasupervizor je stvarao okruženje u kojem sam se osjećao/osjećala slobodnim da govorim o svojim poteškoćama i svojim uspjesima.«)⁴. Što se tiče narativnog dijela evaluacije, polaznici edukacije naveli su da su najvažnije vještine koje ste stekli kroz iskustvo metasupervizije vještine strukturiranja metode supervizije, aktivno slušanje, postavljanje pitanja koja potiču promjenu, korištenje diskrepancija u motivirajućem razgovoru i konfrontiranje. U području znanja koja ističu kao najvažnija je da su stekli znanja o motivirajućem razgovoru, vođenju metode supervizije, razlici između razvojno-integrativne i metode supervizije, grupnoj dinamici i procesima. Što se tiče najvažnijih vrijednosti koje su stekli kroz iskustvo metasupervizije, navode etičnost, toleranciju, uvažavanje različitih mišljenja, značaj promjene perspektive i značaj zajedništva.

4 Evaluacijski upitnik može se dobiti na zahtjev od autorice priloga.

U završnoj evaluaciji naglasili su potrebu za nastavkom redovnih metasupervizijske susreta i edukacije u ovom modelu supervizije.

Značajan posredni pokazatelj ishoda ove edukacije je i to što su polaznice na *4. hrvatskoj konferenciji o superviziji* održale radionicu o svojim iskustvima s provođenjem metode supervizije i njezinim daljnjim perspektivama (Tuđa-Družinec, Lovrić-Rupčić i Orač, 2018.). Opisale su da je cilj rada po modelu metode supervizije (1) pružanje neposredne podrške i (2) kontinuirano stjecanje znanja i vještina voditelja mjera stručne pomoći roditeljima. U vođenoj diskusiji usmjeravale su se na supervizijski proces metode supervizije koji ovisi o kontekstu iz kojeg dolazi supervizor, odnosno supervizanti, na potrebe supervizanata, organizaciju (vrijeme trajanja susreta, broj susreta, mogućnost otvorene grupe, optimalna veličina grupe i sl.) i poteškoće u supervizijskoj grupi. Također su razmatrale odnos metode supervizije s drugima oblicima supervizije, kao i drugim bliskim oblicima rada te perspektivama primjene metode supervizije u drugim područjima njene primjene, poput rada s udomiteljima, skrbnicima, početnicima u socijalnom radu.

Potrebno je naglasiti da ovaj novi model podrazumijeva promjenu ili, bolje rečeno, proširenje ustaljene prakse supervizijskog rada u Hrvatskoj što nije podržao manji dio supervizora. Tako je od početnih 26 polaznik edukacije jedna supervizorica odustala jer se ovaj model nije podudarao s njezinim konceptom supervizijskog rada, a jedna polaznica nije do kraja ispunila svoja obaveze. Dana 10. travanja 2018., 24 polaznika dobilo je odgovarajuću potvrđnicu o završenoj edukaciji za metodu superviziju u zaštiti dobrobiti djece. Njih 21 aktivno se uključio 2018. i 2019. godine u program UNICEF-a »ustavna podrška obiteljima s djecom: Procjenjivanje i smanjivanje rizika za dobrobit djece« u okviru kojeg se odvija supervizija po ovom modelu s 30 grupa stručnjaka koji neposredno rade s djecom u riziku.

Priredila: Marina Ajduković

LITERATURA

1. Ajduković, M. (2015). Kako provoditi mjere stručne pomoći roditeljima? U: Ajduković, M. (ur.), *Pomoć roditeljima u zaštiti dobrobit djece*. Priručnik za socijalne radnike, druge stručnjake i suradnike centra za socijalnu skrb, Zagreb: Društvo za psihološku pomoć i Ured UNICEF-a za Hrvatsku, 92-99.
2. Ajduković, M. (ur.) (2018). *Supervizija i coaching u Europi: Koncepti i kompetencije*. Zagreb: Biblioteka socijalnog rada i HDSOR.
3. Ajduković, M. (2019). *Razvoj i evaluacija modela metodske supervizije u zaštite dobrobiti djece*. Projektni izvještaja. Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
4. Ajduković, M., Sladović Franz, B. & Laklija, M. (2015). Procjenjivanje razvojnih rizika djeteta. U: Ajduković, M. (ur.), *Pomoć roditeljima u zaštiti dobrobit djece*. Priručnik za socijalne radnike, druge stručnjake i suradnike centra za socijalnu skrb, Zagreb: Društvo za psihološku pomoć i Ured UNICEF-a za Hrvatsku, 39-51.
5. Sladović Franz, B. (2015). Koncept sigurnosti ka temelj svih intervencija u zaštiti djece. U: Ajduković, M. (ur.), *Pomoć roditeljima u zaštiti dobrobit djece*. Priručnik za socijalne radnike, druge stručnjake i suradnike centra za socijalnu skrb, Zagreb: Društvo za psihološku pomoć i Ured UNICEF-a za Hrvatsku, 52-72.
6. Tuđa-Družinec, Lj., Lovrić-Rupčić, S. & Orač, V. (2018). *Metodska supervizija – iskustva i perspektive*. 4. hrvatska konferencija o superviziji »Supervizija za suvremene prakse«. Opatija, 14-16. 3. 2018. Knjiga sažetaka. Zagreb: Pravni fakultet, Biblioteka socijalnog rada, str. 48.

